

TBMM
HALKLARIN EŞİTLİK VE DEMOKRASİ PARTİSİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Sayı : 11960

Tarih : 21.05.2023

10/2741

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıda gerekçesiyle sunulan, çiftçilerin ve özellikle çiğ süt üreticilerinin yaşadığı ekonomik, yapısal ve politik sorunların tüm yönleriyle araştırılarak, bu sorunların kalıcı bir şekilde çözümüne yönelik politikaların geliştirilmesi amacıyla Anayasa'nın 98. ve Türkiye Büyük Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 104. ve 105. maddeleri gereğince bir Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederim.

Nejla DEMİR

Ağrı Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye'de hayvancılık sektörü, özellikle çiğ süt üretimi açısından ciddi yapısal sorunlarla karşı karşıyadır. Artan girdi maliyetleri ve baskılanan süt fiyatları, üreticilerin sürdürülebilirliğini tehdit etmektedir. Ulusal Süt Konseyi'nin (USK) açıkladığı referans fiyatlar, üretim maliyetlerinin altında kalmakta ve bu durum üreticilerin zarar etmesine yol açmaktadır.

Gelinen noktada çiğ süt için belirlenen temel fiyatlar, neredeyse maliyetleri dahi karşılayamaz hâle gelmiştir. Üretici, maliyetlerini karşılayamadığı için süt ineklerini kestirmek zorunda kalmaktadır. Çiğ süt üreticisi düşük fiyat nedeniyle sütünü satamazken, TÜİK

verilerine göre Şubat 2025'te tereyağı, yoğurt, süt ve peynir gibi ürünler en fazla fiyat artışı gösteren kalemler arasında yer almıştır. Bu durum son derece düşündürücüdür.

Tüm Süt, Et ve Damızlık Sığır Yetiştiricileri Derneği (TÜSEDAD) tarafından yapılan hesaplamalara göre, Ocak 2025 itibarıyla 1 litre soğutulmuş çiğ sütün üretim maliyeti 20,50 TL olarak belirlenmiştir. Ancak USK tarafından açıklanan sıcak süt tavsiye fiyatı 17,15 TL'dir. Mevcut piyasa koşullarında ise sütün litre fiyatı ortalama 13-14 TL'dir.

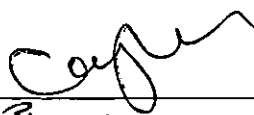
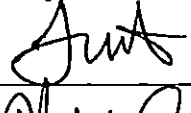
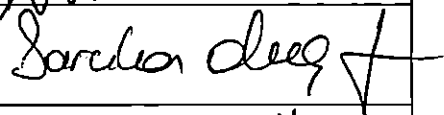
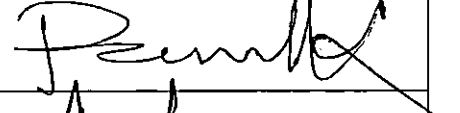
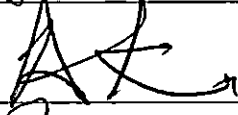
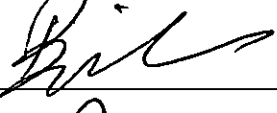
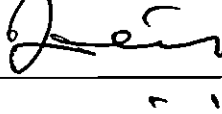
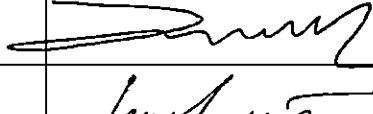
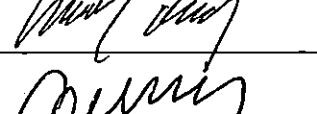
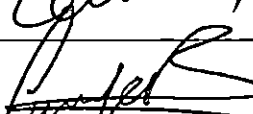
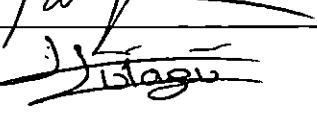
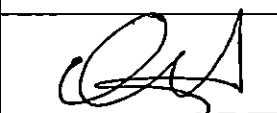
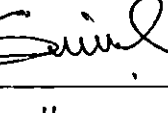
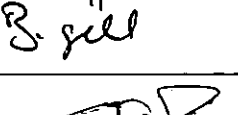
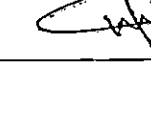
Tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin en yoğun olduğu illerden Ardahan'da mandıraların aylardır 16 TL olarak sabit tuttuğu alım fiyatları üreticileri zor durumda bırakmaktadır. Üreticiler, yem ve enerji giderlerindeki artışa karşısında süt alım fiyatlarının sabit kalmasının, kendilerini ekonomik bir çıkmaza sürüklediğini ifade etmektedirler. Yine Kars'ta süt toplama sistemlerinin plansızlığı, yüksek taşıma maliyetleri ve araçlar nedeniyle üreticiler hak ettikleri geliri elde edememektedir. Süt toplama merkezlerinin eksikliği sektörde ciddi bir verimsizlik yaratmaktadır. Van'da üreticiler, yem, mazot ve enerji fiyatlarındaki artışa rağmen sabit kalan süt alım fiyatları nedeniyle ekonomik darboğaza girmiştir. Ağrı'da benzer şekilde üreticiler hem maliyetlerini karşılayamamakta hem de ürünlerine pazar bulmakta zorlanmaktadır. Mardin'de, yem ve saman fiyatlarındaki artışa karşın süt ürünlerinin üreticiye getirisinin düşüklüğü, binlerce üreticinin hayvancılığı bırakmasına yol açmıştır. Erzurum'da ise 7 Mart 2025 tarihinde süt üreticileri, Ulusal Süt Konseyi'nin belirlediği 17,15 TL'lik tavsiye fiyatına rağmen mandıraların sütü 14 TL'ye almasına tepki olarak Ulu Camii önünde bedava süt dağıtarak eylem gerçekleştirmiştir. Muş'ta ise mandıraların sütü yalnızca 13 TL'ye alması, üreticilerin maliyetlerini karşılamasını imkânsız hâle getirmiştir. Yüksek yem ve mazot fiyatları, sulama altyapısındaki eksiklikler, pazarlama imkânsızlıkları ve yeterli devlet desteği alamamaları, bölgedeki üreticileri ciddi bir ekonomik çıkmaza sürüklemektedir.

TÜİK verilerine göre de çiğ sütün fiyatı baskılanırken, süt ürünlerinin (peynir, yoğurt, tereyağı) enflasyon karşısında ciddi şekilde zamlandığı görülmektedir. Bu durum, üretici ile tüketici arasındaki yapısal dengesizliği açıkça ortaya koymakta hem üreticiye hem tüketiciye zarar vermektedir.

Tarım ve hayvancılık politikalarının piyasacı yaklaşımlarla şekillendirilmesi, küçük ve orta ölçekli süt üreticilerini zorlarken, süt ve süt ürünlerine ulaşmaya çalışan halkı da doğrudan etkilemektedir. Bu durum, temel bir besin kaynağı olan süt ürünlerinin fiyatlarının hızla artmasına ve özellikle yoksul kesimlerin bu ürünlere erişiminin kısıtlanmasına yol açmaktadır.

Halkların kendi gıdasını üretme hakkı ve gıdaya erişim hakkı, sosyal adaletin temel unsurlarındandır. Süt üretiminde yaşanan krizler, hem yerel üreticilerin geçim kaynaklarını tehdit etmekte hem de toplumun sağlıklı ve dengeli beslenme hakkını ortadan kaldırmaktadır. Bu sorunların çözümü; merkezîyetçi ve piyasacı politikalarla değil, yerel üretimi destekleyen, kooperatifleşmeyi teşvik eden ve halkın katılımına dayalı demokratik bir tarım politikasıyla mümkündür.

Tarım ve Orman Bakanlığı'nın ithalata dayalı çözüm yaklaşımlarından vazgeçmesi, yerli ve küçük üreticiyi odağına alan, halkçı, demokratik, doğayla uyumlu ve adil politikaların geliştirilmesi gerekmektedir. Bu çerçevede çiğ süt üreticilerinin yaşadığı sorunların ve bu sorunlara yol açan siyasi tercihlerin araştırılması, çözüm önerilerinin geliştirilmesi amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.

2	FERİT ŞENYAŞAR	ŞANLIURFA	
3	CEYLAN AKÇA CUPOLO	DİYARBAKIR	
4	İBRAHİM AKIN	İZMİR	
5	KEZBAN KONUKÇU	İSTANBUL	
6	HAKKI SARUHAN OLUÇ	ANTALYA	
7	PERİHAN KOCA L	MERSİN	
8	AYTEN KORDU	TUNCELİ	
9	BERİTAN GÜNEŞ ALTIN	MARDİN	
10	ZEYNEP ODUNCU KUTEVİ	BATMAN	
11	MEHMET ZEKİ İRMEZ	ŞIRNAK	
12	HEVAL BOZDAĞ	AĞRI	
13	OSMAN CENGİZ ÇANDAR	DİYARBAKIR	
14	SÜMEYYE BOZ	MUŞ	
15	ÖMER FARUK HÜLAKÜ	BİNGÖL	
16	ONUR DÜŞÜNMEZ	HAKKARİ	
17	GEORGE ASLAN	MARDİN	
18	SEMRA ÇAĞLAR GÖKALP	BİTLİS	
19	BURCUGÜL ÇUBUK	İZMİR	
20	CELAL FIRAT	İSTANBUL	